

Rättsfallssamlingen

DOMSTOLENS DOM (första avdelningen)

den 16 juli 2015 *

”Begäran om förhandsavgörande — Civilrättsligt samarbete — Förordning nr 44/2001 — Erkännande och verkställighet av domar — Skäl för avslag — Åsidosättande av grunderna för rättsordningen (ordre public) i den stat där domen görs gällande — Dom som har meddelats av en domstol i en annan medlemsstat och som strider mot unionens varumärkesrätt — Direktiv 2004/48/EG — Skydd för immateriella rättigheter — Kostnader för förfarandet”

I mål C-681/13,

angående en begäran om förhandsavgörande enligt artikel 267 FEUF, framställd av Hoge Raad der Nederlanden (Nederländerna) genom beslut av den 20 december 2013, som inkom till domstolen den 23 december 2013, i målet

Diageo Brands BV

mot

Simiramida-04 EOOD,

meddelar

DOMSTOLEN (första avdelningen)

sammansatt av avdelningsordföranden A. Tizzano samt domarna S. Rodin, E. Levits, M. Berger (referent) och F. Biltgen,

generaladvokat: M. Szpunar,

justitiesekreterare: förste handläggaren M. Ferreira,

efter det skriftliga förfarandet och förhandlingen den 9 december 2014,

med beaktande av de yttranden som avgetts av:

- Diageo Brands BV, genom F. Vermeulen, C. Gielen och A. Verschuur, advocaten,
- Simiramida-04 EOOD, genom S. Todorova Zhelyazkova, advokat, samt genom M. Gerritsen och A. Gieske, advocaten,
- Tysklands regering, genom T. Henze och J. Kemper, båda i egenskap av ombud,
- Lettlands regering, genom I. Kalniņš och I. Nesterova, båda i egenskap av ombud,

* Rättegångsspråk: nederländska.

— Europeiska kommissionen, genom A.-M. Rouchaud-Joët och G. Wils, båda i egenskap av ombud,
och efter att den 3 mars 2015 ha hört generaladvokatens förslag till avgörande,
följande

Dom

- 1 Begäran om förhandsavgörande avser tolkningen av artikel 34 led 1 i rådets förordning (EG) nr 44/2001 av den 22 december 2000 om domstols behörighet och om erkännande och verkställighet av domar på privaträttens område (EGT L 12, 2001, s. 1) och artikel 14 i Europaparlamentets och rådets direktiv 2004/48/EG av den 29 april 2004 om säkerställande av skyddet för immateriella rättigheter (EUT L 157, s. 45).
- 2 Begäran har framställts i ett mål mellan Diageo Brands BV (nedan kallat Diageo Brands) och Simiramida-04 EOOD (nedan kallat Simiramida) avseende skadestånd som yrkats av Simiramida för den skada som åsamkats bolaget på grund av det beslag som verkställts på ansökan av Diageo Brands av varor avsedda för Simiramida.

Tillämpliga bestämmelser

Förordning nr 44/2001

- 3 Det anges i skäl 16 i förordning nr 44/2001 att "[d]et ömsesidiga förtroendet mellan de rättsvårdande myndigheterna i [Europeiska unionen] gör det berättigat att automatiskt erkänna en dom som har meddelats i en medlemsstat utan att något ytterligare förfarande behöver tillgripas, utom när erkännandet är tvistigt".
- 4 Kapitel III i förordningen, men rubriken "Erkännande och verkställighet" är indelat i tre avsnitt. Avsnitt 1, med rubriken "Erkännande" består bland annat av artiklarna 33, 34 och 36.
- 5 Artikel 33.1 i förordning (EG) nr 44/2001 har följande lydelse:

"En dom som har meddelats i en medlemsstat skall erkännas i de andra medlemsstaterna utan att något särskilt förfarande behöver anlitas."
- 6 Enligt artikel 34 i förordningen gäller följande:

"En dom ska inte erkännas om

1) ett erkännande uppenbart strider mot grunderna för rättsordningen (*ordre public*) i den medlemsstat där domen görs gällande,

..."
- 7 I artikel 36 i förordningen föreskrivs följande:

"En utländsk dom får aldrig omprövas i sak."

Direktiv 89/104/EEG

- 8 Rådets första direktiv 89/104/EEG av den 21 december 1988 om tillnärmningen av medlemsstaternas varumärkeslagar (EGT L 40, 1989, s. 1; svensk specialutgåva, område 13, volym 17, s. 178), i dess lydelse enligt avtalet om Europeiska ekonomiska samarbetsområdet av den 2 maj 1992 (EGT L 1, 1994, s. 3) (nedan kallat direktiv 89/104) upphävdes genom Europaparlamentets och rådets direktiv 2008/95/EG av den 22 oktober 2008 om tillnärmningen av medlemsstaternas varumärkeslagar (kodifierad version) (EUT L 299, s. 25). Med hänsyn till tidpunkten för omständigheterna i målet är direktiv 89/104 fortfarande tillämpligt i det nationella målet.
- 9 I artikel 5.1 a i direktivet föreskrevs följande:
- ”1. Det registrerade varumärket ger innehavaren en ensamrätt. Innehavaren har rätt att förhindra tredje man, som inte har hans tillstånd, att i näringsverksamhet använda
- a) tecken som är identiska med varumärket med avseende på de varor och tjänster som är identiska med dem för vilka varumärket är registrerat,
- ...
3. Bl.a. kan följande förbjudas enligt punkterna 1 och 2:
- a) Att anbringa tecknet på varor eller deras förpackning.
- b) Att utbjuda varor till försäljning, marknadsföra dem eller lagra dem för dessa ändamål eller utbjuda eller tillhandahålla tjänster under tecknet.
- c) Att importera eller exportera varor under tecknet.
- ...”
- 10 I artikel 7.1 i direktiv 89/104, med rubriken ”Konsumtion av de rättigheter som är knutna till ett varumärke”, stadgades följande:
- ”Ett varumärke ger inte innehavaren rätt att förbjuda användningen av varumärket för varor som av innehavaren eller med hans samtycke har förts ut på marknaden under varumärket i en avtalsslutande part [inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet].”

Direktiv 2004/18

- 11 I skäl 10 i direktiv 2004/48 anges att syftet med detta är att tillnärma medlemsstaternas lagstiftningar ”för att uppnå en hög, likvärdig och enhetlig skyddsnivå för immateriella rättigheter på den inre marknaden.”
- 12 I skäl 22 i direktivet preciseras att bland de åtgärder som medlemsstaterna ska tillhandahålla ”är [det] vidare nödvändigt att tillhandahålla interimistiska åtgärder som gör det möjligt att omedelbart stoppa ett intrång utan att invänta ett avgörande i huvudfrågan ... och tillräcklig säkerhet skall ställas för att täcka svarandens kostnader och skada om ansökan senare visar sig vara ogrundad.”
- 13 Artikel 1 i direktiv 2004/48 anger att direktivet gäller ”åtgärder, förfaranden och sanktioner som är nödvändiga för att säkerställa skyddet för immateriella rättigheter” genom att precisera att enligt denna artikel avser begreppet ”immateriella rättigheter” även ”industriella rättigheter”.

- 14 I artikel 2.1 i direktivet ska de åtgärder, förfaranden och sanktioner som föreskrivs i direktivet vara tillämpliga "vid varje intrång i de immateriella rättigheter som följer av gemenskapsrätten och/eller den berörda medlemsstatens nationella rätt".
- 15 Enligt 3.2 i direktiv 2004/48 ska de åtgärder, förfaranden och sanktioner som är nödvändiga för att säkerställa skyddet för de immateriella rättigheter som medlemsstaterna ska anta vara "effektiva, proportionella och avskräckande och skall tillämpas så att hinder för lagenlig handel inte uppkommer och så att missbruk inte sker."
- 16 Enligt artikel 7.1 i direktiv 2004/48 ska därför medlemsstaterna se till att de behöriga rättsliga myndigheterna under vissa förutsättningar "får besluta om omedelbara och effektiva interimistiska åtgärder för att säkra relevant bevisning om det påstådda intrånget". I samma bestämmelse preciseras att sådana åtgärder kan inbegripa "beslag av varorna". Enligt artikel 9.1 b i direktivet ska medlemsstaterna se till att de behöriga rättsliga myndigheterna på sökandens begäran får "besluta om beslag eller överlämnande av varor som misstänks göra intrång i en immateriell rättighet". I artiklarna 7.4 och 9.7 i direktivet föreskrivs att "om det i efterhand konstateras att det inte förelåg något intrång eller hot om intrång i en immateriell rättighet" ska rättsliga myndigheter ha befogenhet att "på begäran av svaranden förordna om att sökanden skall betala lämplig ersättning till svaranden för skada som har orsakats av dessa åtgärder."
- 17 Vad beträffar kostnader för förfarandet föreskrivs följande i artikel 14 i samma direktiv:
- "Medlemsstaterna skall se till att rimliga och proportionerliga kostnader för förfarandet och andra kostnader som har åsamkats den vinnande parten, i allmänhet ersätts av den förlorande parten om det inte är oskäligt."

Målet vid den nationella domstolen och tolkningsfrågorna

- 18 Diageo Brands, som har sitt säte i Amsterdam (Nederländerna) är innehavare av varumärket Johnny Walker. Bolaget saluför whisky av detta märke i Bulgarien genom en lokal importör med ensamrätt.
- 19 Simiramida är ett bolag med säte i Varna (Bulgarien) som saluför alkoholhaltiga drycker.
- 20 Den 31 december 2007 anlände en container med 12 096 flaskor whisky av märket Johnny Walker, adresserad till Simiramida, till hamnen i Varna från Georgien.
- 21 Diageo Brands ansåg att importen till Bulgarien av detta parti flaskor utan bolagets medgivande utgjorde intrång i dess varumärke och ansökte och beviljades genom beslut av den 12 mars 2008 tillstånd av Sofiyski gradski sad (domstolen i staden Sofia, Bulgarien) att beslagta det aktuella partiet.
- 22 Efter överklagande av Simiramida upphävde Sofiyski apelativen sad (överrätten i Sofia) den 9 maj 2008 detta beslut.
- 23 Genom domar av den 30 december 2008 och den 24 mars 2009 avvisade Varhoven kasatsionen sad (Högsta domstolen) Diageo Brands överklagande på formella grunder.
- 24 Den 9 april 2009 hävdades det beslag av partiet whiskyflaskor som hade företagits på ansökan av Diageo Brands.
- 25 I målet rörande huvudsaken mellan Diageo Brands och Simiramida för intrång i Diageo Brands varumärke ogillade Sofiyski gradski sad i dom av den 11 januari 2010 Diageo Brands yrkanden. Nämda domstol fann att det framgår av ett tolkningsbeslut av Varhoven kasatsionen sad av den 15 juni 2009 att import av varor till Bulgarien som med varumärkesinnehavarens samtycke släppts ut

på marknaden utanför Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES) inte utgör intrång i varumärkesrättigheterna. Sofiyski gradski sad ansåg sig bunden av detta tolkningsbeslut enligt bulgarisk rätt.

- 26 Diageo Brands överklagade inte denna dom från Sofiyski gradski sad av den 11 januari 2010, vilken därmed vann laga kraft.
- 27 I det nationella målet har Simiramida yrkat att nederländsk domstol ska förplikta Diageo Brands att utge i skadestånd för den skada som Simiramida påstod sig ha lidit till följd av det beslag som hade verkställts på ansökan av Diageo Brands. Bolaget uppskattade skadan till mer än 10 miljoner euro. Simiramida har grundat sitt yrkande på att Sofiyski gradski sad i domen av den 11 januari 2010 konstaterade att beslaget var olagligt. Till sitt försvar gjorde Diageo Brands gällande att denna dom inte kan erkännas i Nederländerna av det skälet att den uppenbarligen strider mot grunderna för den nederländska rättsordningen (ordre public) i den mening som avses i artikel 34 led 1 i förordning nr 44/2001. Sofiyski gradski sad hade gjort en uppenbart felaktig tillämpning av unionsrätten genom att stödja sig på det tolkningsbeslut – som i sig var felaktigt – som Varhoven kasatsionen sad hade fattat den 15 juni 2009 i strid med sin skyldighet att begära förhandsavgörande enligt artikel 267 FEUF.
- 28 Rechtbank Amsterdam (domstolen i Amsterdam) godtog i dom av den 2 mars 2011 Diageo Brands resonemang och lämnade Simiramidas yrkande utan bifall.
- 29 Efter överklagande av Simiramida ändrade Gerechtshof te Amsterdam (överrätten i Amsterdam) genom dom av den 5 juni 2012 domen av Rechtbank Amsterdam och fann att Sofiyski gradski sads dom av den 11 januari 2010 skulle erkännas i Nederländerna, men prövade inte skadeståndsyrkandet.
- 30 Mot denna bakgrund beslutade Hoge Raad der Nederlanden (Högsta domstolen), vid vilken Diageo Brands hade överklagat beslutet av Gerechtshof te Amsterdam, att vilandeförklara målet och ställa följande tolkningsfrågor till domstolen:
- ”1) Ska artikel 34 led 1 i förordning (EG) nr 44/2001 tolkas så, att denna grund för att vägra erkänna en dom även avser fall där domen från domstolen i ursprungsmedlemsstaten på ett uppenbart sätt strider mot unionsrätten, och nämnda domstol inser detta?
- 2 a) Ska artikel 34 led 1 i förordning (EG) nr 44/2001 tolkas så, att ett åberopande av denna grund för att vägra erkännandet en dom hindras av den omständigheten att den part som åberopar grunden, i den medlemsstat där domen meddelades, har underlåtit att använda de rättsmedel som parten hade till sitt förfogande?
- 2 b) Om fråga 2 a ska besvaras jakande, blir svaret annorlunda om användningen av rättsmedel i ursprungsmedlemsstaten hade varit meningslöst, eftersom det finns anledning att anta att detta inte skulle ha lett till en annan utgång?
- 3) Ska artikel 14 i direktiv 2004/48 tolkas så, att denna bestämmelse även omfattar parternas kostnader för en skadeståndstalan i en medlemsstat, om talan och svaromålet avser svarandens påstådda skadeståndsansvar för de beslag och de underrättelser som skickats för att säkerställa skyddet för sin varumärkesrätt i en annan medlemsstat, och att frågan därmed uppkommer huruvida en dom i den sistnämnda medlemsstaten ska erkännas i den förstnämnda medlemsstaten?”

Prövning av yrkandet att det muntliga förfarandet ska återupptas

- 31 Den muntliga delen av förfarandet avslutades den 3 mars 2015 efter det att generaladvokaten hade föredragit sitt förslag till avgörande. Diageo Brands yrkade att det muntliga förfarandet skulle återupptas i skrivelse av den 6 mars 2015, vilken inkom till domstolens kansli den 20 mars 2015.
- 32 Till stöd för sitt yrkande gjorde Diageo Brands i första hand gällande att generaladvokaten, i punkt 27 och följande punkter i sitt förslag till avgörande, ifrågasatt exaktheten hos de premisser som Hoge Raad der Nederlanden hade lagt till grund för sitt beslut att begära förhandsavgörande, det vill säga dels huruvida det framgår att det tolkningsbeslut som Varhoven kasatsionen sad lämnade den 15 juni 2009 och som bekräftades i ett andra beslut av den 26 april 2012 samt domen från Sofiyski gradski sad utgör ett uppenbart och avsiktligt åsidosättande av en grundläggande princip i unionsrätten, dels huruvida ett rättsmedel vid Varhoven kasatsionen var meningslöst för Diageo Brands. Enligt Diageo Brands, för den händelse domstolen skulle finna att exaktheten hos dessa premisser fortfarande kan avhandlas mellan parterna, ska detta meningsutbyte uppfylla kraven enligt den grundläggande principen om ett kontradiktoriskt förfarande i artikel 6 Europeiska konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna, som undertecknades i Rom den 4 november 1950, samt artikel 47 i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna.
- 33 Diageo Brands har i andra hand gjort gällande att bolaget inte har beretts tillfälle att yttra sig över vissa inlagor som Europeiska kommissionen gav in vid förhandlingen.
- 34 Domstolen erinrar i det avseendet om att den enligt artikel 83 i rättegångsreglerna efter att ha hört generaladvokaten får besluta att den muntliga delen av förfarandet ska återupptas, bland annat om domstolen anser att den inte har tillräcklig kännedom om omständigheterna i målet, eller om en part, efter det att den muntliga delen av förfarandet har avslutats, har lagt fram en ny omständighet som kan ha ett avgörande inflytande på målets utgång, eller om målet ska avgöras på grundval av ett argument som inte har avhandlats mellan parterna eller de berörda som avses i artikel 23 i stadgan för Europeiska unionens domstol (se dom kommissionen/Parker Hannifin Manufacturing och Parker-Hannifin, C-434/13 P, EU:C:2014:2456, punkt 27 och där angiven rättspraxis).
- 35 I förevarande fall anser domstolen att den, efter att ha hört generaladvokaten, har tillräcklig kännedom om omständigheterna för att avgöra målet och att detta inte behöver avgöras på grundval av argument som inte har avhandlats mellan parterna. Premisserna bakom den hänskjutande domstolens resonemang, till vilka Diageo Brands har hänvisat, har nämligen behandlats och blivit föremål för ett kontradiktoriskt förfarande under förhandlingen.
- 36 Vad beträffar de handlingar som kommissionen lade fram vid förhandlingen konstaterar domstolen att dessa inte har diarieförts och att de inte utgör en del av processmaterialet.
- 37 Domstolen erinrar om att enligt artikel 252 andra stycket FEUF är det generaladvokatens roll att offentligt och fullständigt opartiskt och oavhängigt lägga fram motiverade yttranden i de mål där dennes deltagande är erforderligt i enlighet med stadgan för Europeiska unionens domstol. Domstolen är varken bunden av generaladvokatens förslag till avgörande eller av den motivering som ligger till grund för förslaget (se dom kommissionen/Parker Hannifin Manufacturing och Parker-Hannifin, C-434/13 P, EU:C:2014:2456, punkt 29 och där angiven rättspraxis).
- 38 Yrkandet om att det muntliga förfarandet ska återupptas ska följaktligen lämnas utan bifall.

Prövning av tolkningsfrågorna

Den första och den andra frågan

- 39 Den hänskjutande domstolen önskar med sina frågor, som ska prövas gemensamt, få klarhet i huruvida den omständigheten att en dom som meddelats av en domstol i en medlemsstat uppenbart strider mot unionsrätten och har meddelats i strid med processuella garantier utgör ett skäl för att vägra erkännande enligt artikel 34 led 1 i förordning nr 44/2001. Den hänskjutande domstolen vill även få klarhet i huruvida i ett sådant sammanhang domstolen i den medlemsstat där domen görs gällande ska beakta att den person som motsätter sig erkännande inte har använt de rättsmedel som föreskrivs i ursprungsmedlemsstatens lagstiftning.

Inledande synpunkter

- 40 Domstolen erinrar inledningsvis om att principen om ömsesidigt förtroende mellan medlemsstaterna, som är av grundläggande betydelse i unionsrätten, innebär, särskilt när det gäller området med frihet, säkerhet och rättvisa, att varje medlemsstat, utom under exceptionella omständigheter, ska anse att övriga medlemsstater iakttar unionsrätten, och särskilt, de grundläggande rättigheter som erkänns i unionsrätten (se, för ett liknande resonemang, yttrande 2/13, EU:C:2014:2454, punkt 191 och där angiven rättspraxis). Såsom framgår av skäl 16 i förordning nr 44/2001 vilar bestämmelserna om erkännande och verkställighet i denna förordning på ett ömsesidigt förtroende mellan de rättsvårdande myndigheterna i unionen. Ett sådant förtroende förutsätter att de domar som har meddelats i en medlemsstat erkänns automatiskt i en annan medlemsstat (se dom *flyLAL-Lithuanian Airlines*, C-302/13, EU:C:2014:2319, punkt 45).
- 41 Artikel 34 i förordning nr 44/2001, som anger de skäl som kan anföras mot erkännandet av en dom, ska tolkas restriktivt, eftersom den utgör ett hinder för genomförandet av ett av de grundläggande målen med denna förordning. För bestämmelsen om ordre public i artikel 34 led 1 i förordningen gäller närmare bestämt att den endast ska tillämpas i undantagsfall (se dom *Apostolides*, C-420/07, EU:C:2009:271, punkt 55 och där angiven rättspraxis).
- 42 Det följer av fast rättspraxis att även om det i princip står medlemsstaterna fritt att, med stöd av förbehållet i artikel 34 led 1 i förordning nr 44/2001, i enlighet med sina nationella värderingar bestämma vilka krav som grunderna för deras rättsordning ställer, omfattas gränserna för begreppet ordre public av tolkningen av förordning nr 44/2001. Även om det inte är domstolens uppgift att definiera vad som utgör ordre public i en medlemsstat, ankommer det på domstolen att kontrollera gränserna inom vilka en domstol i en medlemsstat kan tillämpa detta begrepp för att inte erkänna en dom från en annan medlemsstat (se dom *flyLAL-Lithuanian Airlines*, C-302/13, EU:C:2014:2319, punkt 47 och där angiven rättspraxis).
- 43 Domstolen erinrar härvidlag om att eftersom en omprövning i sak av den utländska domen inte är tillåten, föreskrivs, i artikel 36 i förordning nr 44/2001, ett förbud för domstolen i den stat där domen görs gällande att vägra erkänna eller verkställa denna dom av det enda skälet att den rättsregel som har tillämpats av domstolen i ursprungsstaten skiljer sig från den bestämmelse som skulle ha tillämpats av domstolen i den stat där domen görs gällande, om målet hade anhängiggjorts där. Inte heller får domstolen i den stat där domen görs gällande kontrollera om domstolen i ursprungsstaten har gjort en riktig rättslig bedömning och en riktig bedömning av de faktiska omständigheterna (se dom *flyLAL-Lithuanian Airlines*, C-302/13, EU:C:2014:2319, punkt 48 och där angiven rättspraxis).
- 44 Ett återopande av bestämmelsen om ordre public i artikel 34 led 1 i förordning nr 44/2001 kommer i fråga endast i det fall då erkännandet eller verkställigheten av den dom som har meddelats i en annan medlemsstat på ett icke godtagbart sätt skulle innebära en konflikt med rättsordningen i den stat där domen görs gällande, genom att kränka en grundläggande princip. För att inte förbudet mot en

omprövning i sak av den utländska domen ska åsidosättas måste kränkningen innebära ett uppenbart åsidosättande av en rättsregel som anses vara av grundläggande betydelse i rättsordningen i den stat där domen görs gällande eller av en rättighet som anses vara en grundläggande rättighet i denna rättsordning (se dom flyLAL-Lithuanian Airlines, C-302/13, EU:C:2014:2319, punkt 49 och där angiven rättspraxis).

- 45 Det är mot bakgrund av dessa skäl som domstolen ska pröva huruvida de omständigheter som angetts av den hänskjutande domstolen är av sådant slag att det kan fastslås att ett erkännande av domen från Sofiyski gradski sad av den 11 januari 2010 utgör ett uppenbart åsidosättande av grunderna för den nederländska rättsordningen i den mening som avses i artikel 34 led 1 i förordning nr 44/2001.
- 46 Dessa omständigheter avser ett åsidosättande i domen av en materiell rättsregel samt ett åsidosättande, under det förfarande som ledde fram till domen, av processuella garantier.

Åsidosättande av den materiella rättsregeln i artikel 5 i direktiv 89/104

- 47 I det nationella målet utgår den hänskjutande domstolen från premissen att Sofiyski gradski sad har gjort en uppenbart felaktig tillämpning av artikel 5.3 i direktiv 89/104, när den i sin dom av den 11 januari 2010 fann att import till Bulgarien av varor som släppts ut på marknaden utanför EES-området med varumärkesinnehavarens samtycke inte utgör ett intrång i varumärkesinnehavarens rättigheter.
- 48 Härvidlag ska först erinras om att den omständigheten att det uppenbara fel som påstås ha begåtts av domstolen i ursprungsstaten, såsom är fallet i det nationella målet, avser en unionsbestämmelse och inte en regel i nationell rätt inte ändrar förutsättningarna för att åberopa bestämmelsen om grunderna för rättsordningen, i den mening som avses i artikel 34 led 1 i förordning nr 44/2001. Det är nämligen den nationella domstolens uppgift att säkerställa att skyddet för rättigheter som tillerkänns av unionens rättsordning är lika effektivt som skyddet för rättigheter som tillerkänns av den nationella rättsordningen (se, för ett liknande resonemang, dom Renault, C-38/98, EU:C:2000:225, punkt 32).
- 49 Domstolen erinrar härefter om att domstolen i den stat där domen görs gällande inte, utan att ifrågasätta syftet med förordning nr 44/2001, får vägra att erkänna en dom som har meddelats i en annan medlemsstat, enbart av det skälet att den anser att den nationella rätten eller unionsrätten har tillämpats felaktigt i den aktuella domen. Det finns tvärtom anledning att i sådana fall anse att enskilda ges en tillräcklig garanti genom de rättsmedel som finns i varje medlemsstat, kompletterade av möjligheten att begära förhandsavgörande enligt artikel 267 FEUF (se, för ett liknande resonemang, dom Apostolides, C-420/07, EU:C:2009:271, punkt 60 och där angiven rättspraxis).
- 50 Bestämmelsen om ordre public kan i sådana fall endast komma i fråga om den felaktiga rättstillämpningen innebär att ett erkännande av domen i den stat där den görs gällande skulle innebära ett uppenbart åsidosättande av en rättsregel av grundläggande betydelse i unionens rättsordning och således i den medlemsstatens rättsordning.
- 51 Såsom generaladvokaten har påpekat i punkt 52 i sitt förslag till avgörande ingår den materiella bestämmelse som är aktuell i det nationella målet, det vill säga artikel 5.3 i direktiv 89/104, i ett minimiharmoniseringsdirektiv, vars syfte är att delvis tillnärma medlemsstaternas inbördes olika lagstiftningar om varumärken. Även om det är riktigt att ett iakttagande av de rättigheter för varumärkesinnehavaren som föreskrivs i artikel 5 i detta direktiv samt en korrekt tillämpning av bestämmelserna i artikel 7 om konsumtion av dessa rättigheter har en direkt inverkan på den inre marknadens funktion, går det inte att av detta dra slutsatsen att ett felaktigt genomförande av dessa bestämmelser på ett icke godtagbart sätt strider mot unionens rättsordning genom att kränka en grundläggande princip i denna rättsordning.

52 Domstolen anser tvärtom att enbart den omständigheten att den dom som Sofiyski gradski sad meddelade den 11 januari 2010 enligt domstolen i den stat där domen görs gällande är behäftad med ett fel avseende tillämpningen – på omständigheterna i det nationella målet – av de i direktiv 89/104 föreskrivna bestämmelserna om varumärkesinnehavarens rättigheter, inte kan motivera att den domen inte ska erkännas i den stat där den görs gällande, då detta fel inte utgör ett åsidosättande av en bestämmelse av grundläggande betydelse i unionens rättsordning och således i rättordningen i den stat där domen görs gällande.

Åsidosättande av processuella garantier

53 Den hänskjutande domstolen har i detta mål understrukt att det fel som, enligt nämnda domstol, begåtts av Sofiyski gradski sad har sitt upphov i tolkningsbeslutet från Varhoven kasatsionen sad av den 15 juni 2009, i vilket sistnämnda domstol gjorde en uppenbart felaktig tolkning av artikel 5.3 i direktiv 89/104, som emellertid var bindande för underinstanserna. Den hänskjutande domstolen har tillfogat att Varhoven kasatsionen sad med största sannolikhet var medveten om att tolkningen var uppenbart felaktig, då flera av denna domstols ledamöter genom att anföra skiljaktig mening gav uttryck för att de inte var eniga i denna tolkning.

54 Det ska härvidlag påpekas att enbart den omständigheten att, i överensstämmelse med gällande bulgarisk processrätt, flera ledamöter av Varhoven kasatsionen sad har framfört en skiljaktig mening i det aktuella tolkningsbeslutet inte kan anses utgöra bevis för en avsiktlig vilja hos majoriteten av ledamöterna att åsidosätta unionsrätten, utan ska betraktas som ett återsken av den legitima diskussionen vid prövningen av en komplex juridisk fråga.

55 Domstolen erinrar för övrigt om att kommissionen, i sitt skriftliga yttrande till domstolen, har påpekat att den i ett fördragsbrottsförfarande som den inlett mot Republiken Bulgarien har prövat huruvida tolkningsbesluten från Varhoven kasatsionen sad av den 15 juni 2009 och den 26 april 2012 var förenliga med unionsrätten. Kommissionen har tillfogat att den vid denna prövning har kommit fram till att de båda besluten var förenliga med unionsrätten och att den har lagt ned fördragsbrottsförfarandet.

56 Dessa skillnader i bedömning, vilka det inte ankommer på domstolen att pröva i detta mål, visar i vart fall att Varhoven kasatsionen sad inte kan läggas till last att uppenbart ha åsidosatt en unionsbestämmelse i unionsrätten och att ha ålagt underinstanserna detta åsidosättande.

57 Den hänskjutande domstolen har angett att Diageo Brands fortfarande gör gällande att bulgariska domstolar har åsidosatt principen om samarbete mellan nationella domstolar och EU-domstolen, en princip som enligt Diageo Brands innebär en skyldighet att begära förhandsavgörande och som är ett konkret uttryck för principen om lojalt samarbete mellan medlemsstaterna i artikel 4.3 FEU.

58 Domstolen erinrar härvidlag om att Sofiyski gradski sad, som har meddelat den dom beträffande vilken det ansökts om erkännande, är en domstol i första instans, mot vars avgöranden det finns rättsmedel enligt nationell lagstiftning. Således har nämnda domstol möjlighet, men är inte skyldig, att begära förhandsavgörande hos EU-domstolen enligt artikel 267 andra stycket FEUF.

59 Det ska i detta avseende därefter påpekas att det system som har inrättats genom artikel 267 FEUF för att säkerställa att unionsrätten tolkas på ett enhetligt sätt i medlemsstaterna innebär att det inrättas ett direkt samarbete mellan EU-domstolen och de nationella domstolarna genom ett förfarande i vilket parterna inte tar några som helst initiativ. Begäran om förhandsavgörande vilar sålunda på en dialog mellan domstolar. Denna dialog kommer till stånd uteslutande genom att den nationella domstolen bedömer relevansen och behovet av att en sådan begäran hänskjuts (dom Kelly, C-104/10, EU:C:2011/506, punkterna 62 och 63 och där angiven rättspraxis).

- 60 Härav följer att även om det antas att frågan hur artikel 5.3 i direktiv 89/104 ska tolkas hade väckts vid Sofiyski gradski sad var den domstolen inte skyldig att begära att EU-domstolen meddelande förhandsavgörande angående den frågan.
- 61 Enligt de upplysningar som domstolen tagit del av, kunde den dom som meddelades av Sofiyski gradski sad den 11 januari 2010 överklagas till högre instans, och avgörandet där kunde sedan i förekommande fall, överklagas till Varhoven kasatsionen sad.
- 62 Det framgår emellertid av beslutet om hänskjutande att Diageo Brands inte mot nämnda dom har använt samtliga rättsmedel som stod till bolagets förfogande enligt nationell rätt. Diageo Brands har motiverat sin underlåtenhet att handla med att användningen av rättsmedel skulle ha varit meningslös då detta inte skulle ha medfört att högre instanser meddelade en dom med annat innehåll. Den hänskjutande domstolen anser att detta påstående inte helt saknar grund.
- 63 Domstolen erinrar på denna punkt, såsom har påpekats i punkt 40 i denna dom, att den ordning med erkännande och verkställighet som föreskrivs i förordning nr 44/2001 vilar på det ömsesidiga förtroendet mellan de rättsvårdande myndigheterna i unionen. Det är detta förtroende som medlemsstaterna ömsesidigt visar varandras rättssystem och domstolar som gör det möjligt att – vid en felaktig tillämpning av nationell rätt eller av unionsrätten – anse att det system med rättsmedel som tillhandahålls i varje medlemsstat, kompletterat med möjligheten att begära förhandsavgörande i artikel 267 FEUF, ger enskilda ett tillräckligt skydd (se ovan i punkt 49 i denna dom).
- 64 Härav följer att förordning nr 44/2001 ska tolkas så, att bestämmelsen vilar på den grundläggande tanken att enskilda i princip ska använda samtliga tillgängliga rättsmedel i ursprungsmedlemsstaten. Såsom generaladvokaten har påpekat i punkt 64 i sitt förslag till avgörande ska enskilda använda samtliga tillgängliga rättsmedel i den medlemsstaten för att på förhand förhindra ett åsidosättande av grunderna för rättsordningen, såvida inte särskilda omständigheter gör det alltför svårt eller omöjligt att använda rättsmedlen i ursprungsmedlemsstaten. Denna regel är desto mer motiverad när det påstådda åsidosättandet av grunderna för rättsordningen är en följd av ett påstått åsidosättande av unionsrätten, såsom i det nationella målet.
- 65 Vad beträffar de omständigheter som har åberopats av Diageo Brands i det nationella målet som motivering för att bolaget avstod från att använda de rättsmedel som stod till dess förfogande erinrar domstolen först om att det framgår av handlingarna att det inte kan uteslutas att Sofiyski gradski sad i sin dom av den 11 januari 2010 har gjort en felaktig tolkning av Varhoven kasatsionen sads tolkningsbeslut av den 15 juni 2009. Hade Diageo Brands överklagat beslutet skulle appellationsdomstolen ha kunnat rätta till ett eventuellt fel. Sistnämnda domstol hade hursomhelst möjlighet, om den hyste tvivel om huruvida den rättsliga bedömning som gjorts av Varhoven kasatsionen sad var korrekt, att hänskjuta en tolkningsfråga till EU-domstolen avseende den unionsrätt som berörs av denna bedömning (se, för ett liknande resonemang, dom Elchinov, C-173/09, EU:C:2010:581, punkt 27).
- 66 Om ett överklagande därefter hade gjorts till Varhoven kasatsionen sad skulle den domstolen, i egenskap av domstol mot vars avgöranden det inte finns något rättsmedel enligt nationell lagstiftning, i den mening som avses i artikel 267 tredje stycket FEUF, i princip ha varit skyldig att föra frågan om tolkningen av direktiv 89/104 vidare till EU-domstolen (se, för ett liknande resonemang, dom Köbler, C-224/01, EU:C:2003:513, punkt 35). En omotiverad underlåtenhet av nämnda domstol att uppfylla denna skyldighet skulle kunna medföra skadeståndsskyldighet för Republiken Bulgarien i överensstämmelse med de regler som domstolen härvidlag har fastställt i sin praxis (dom Köbler, C-224/01, EU:C:2003:513, punkterna 50 och 59).

- 67 Under sådana omständigheter har inte bulgariska domstolar uppenbart åsidosatt principen om samarbete mellan nationella domstolar och EU-domstolen. Diageo Brands har inte heller berövats det skydd som säkerställs genom det system med rättsmedel som denna medlemsstat tillhandahåller, vilket kompletteras med möjligheten att begära förhandsavgörande enligt artikel 267 FEUF.
- 68 Med beaktande av samtliga ovan nämnda skäl ska den första och den andra frågan besvaras enligt följande. Artikel 34 led 1 i förordning nr 44/2001 ska tolkas så, att den omständigheten att en dom som har meddelats i en medlemsstat strider mot unionsrätten motiverar inte att den domen inte erkänns i en annan medlemsstat av det skälet att den strider mot grunderna för rättsordningen i sistnämnda stat, då den felaktiga rättstillämpning som åberopats inte utgör ett uppenbart åsidosättande av en rättsregel som anses vara av grundläggande betydelse i unionens rättsordning och således i rättsordningen i den medlemsstat där domen görs gällande eller ett uppenbart åsidosättande av en rättighet som erkänts som grundläggande i nämnda rättsordningar. Så är inte fallet i fråga om en felaktig tillämpning av en bestämmelse såsom artikel 5.3 i direktiv 89/104.

När domstolen i den stat där domen görs gällande kontrollerar huruvida det föreligger ett uppenbart åsidosättande av grunderna för rättsordningen i den staten, ska den beakta att enskilda måste använda samtliga tillgängliga rättsmedel i ursprungsmedlemsstaten för att på förhand förhindra ett sådant åsidosättande, såvida inte särskilda omständigheter gör det alltför svårt eller omöjligt att använda rättsmedlen i den medlemsstaten.

Den tredje frågan

- 69 Den hänskjutande domstolen önskar med denna fråga få klarhet i huruvida artikel 14 i direktiv 2004/48, enligt vilken den part som tappar målet som huvudregel ska ersätta vinnande parts kostnader, ska tolkas så, att den är tillämplig på kostnader för förfarandet som parterna haft i anledning av en skadeståndstalan, vilken väckts i en medlemsstat i syfte att erhålla ersättning till följd av ett beslag som verkställes i en annan medlemsstat, vilket skett för att förhindra ett intrång i en immateriell rättighet, när det i skadeståndsmålet uppkommer en fråga om erkännande av en dom som meddelats i denna andra medlemsstat och i vilken det slagits fast att beslaget var omotiverat.
- 70 För att besvara denna fråga måste det avgöras huruvida det nationella målet omfattas av tillämpningsområdet för direktiv 2004/48.
- 71 Såsom framgår av skäl 10 är syftet med direktiv 2004/48 att tillnärma medlemsstaternas lagstiftningar för att uppnå en hög, likvärdig och enhetlig skyddsnivå för immateriella rättigheter på den inre marknaden.
- 72 Enligt artikel 1 gäller direktiv 2004/48 de åtgärder, förfaranden och sanktioner som är nödvändiga för att säkerställa skyddet för immateriella rättigheter. I artikel 2.1 preciseras att de åtgärder, förfaranden och sanktioner som föreskrivs i detta direktiv ska vara tillämpliga vid varje intrång i dessa rättigheter som följer av unionsrätten och/eller den berörda medlemsstatens nationella rätt.
- 73 Domstolen har redan slagit fast att bestämmelserna i direktiv 2004/48 inte syftar till att reglera samtliga aspekter av immaterialrätten utan endast dem som avser dels efterlevnaden av immaterialrättskyddet, dels intrång i detta skydd, genom att föreskriva effektiva rättsmedel för att hindra, få att upphöra eller åtgärda samtliga immaterialrättsintrång (se dom ACI Adam BV m.fl., C-435/12, EU:C:2014:254, punkt 61 och där angiven rättspraxis).
- 74 Det framgår att de åtgärder, förfaranden och sanktioner som föreskrivs i direktiv 2004/48 samt de rättsmedel som ska säkerställa skyddet för de immateriella rättigheterna kompletteras med möjligheten att väcka skadeståndstalan, en möjlighet som har ett nära samband med nämnda åtgärder, förfaranden och sanktioner. Medan artiklarna 7.1 och 9.1 i direktivet särskilt föreskriver

säkerhetsåtgärder och interimistiska åtgärder i syfte att hindra ett omedelbart förestående immaterialrättsintrång, vilket bland annat kan innebära beslag av de varor som kan innebära intrång i en sådan rättighet, föreskriver artiklarna 7.4 och 9.7 i direktivet åtgärder som möjliggör för svaranden att få ersättning om det i efterhand konstateras att det inte förelåg något intrång i en immateriell rättighet. Det framgår av skäl 22 i samma direktiv att dessa åtgärder utgör garantier som lagstiftaren har ansett vara nödvändiga som motvikt till de snabba och verksamma interimistiska åtgärder som lagstiftaren har föreskrivit.

- 75 I förevarande fall utgör förfarandet i det nationella målet – vars syfte är att erhålla ersättning för den skada som orsakats av ett beslag som beslutats av rättsliga myndigheter i en medlemsstat i syfte att hindra ett omedelbart förestående immaterialrättsintrång, vilket senare hävts av samma myndigheter då det inte visats att något intrång förelåg – en konsekvens av den talan som väckts av innehavaren av den immateriella rättigheten för att få till stånd en interimistisk åtgärd i syfte att hindra ett eventuellt intrång i innehavarens rätt, utan att behöva invänta ett avgörande i sak. En sådan skadeståndstalan motsvarar de garantier som föreskrivs i direktiv 2004/48 till förmån för svaranden som motvikt till vidtagandet av en interimistisk åtgärd som påverkat dennes intressen.
- 76 Härav följer att förfarandet i det nationella målet omfattas av tillämpningsområdet för direktiv 2004/48.
- 77 Domstolen har redan slagit fast, avseende artikel 14 i direktiv 2004/48, att denna bestämmelse syftar till att höja skyddsnivån för immateriella rättigheter, genom att förhindra att en skadelidande part avskräcks från att väcka talan vid domstol för att skydda sina rättigheter (se dom Realchemie Nederland, C-406/09, EU:C:2011:668, punkt 48).
- 78 Med beaktande av detta syfte och den breda och allmänna formuleringen i artikel 14 i direktiv 2004/48, som hänvisar till "kostnader som har åsamkats den vinnande parten" och "den förlorande parten" utan att precisera eller fastställa gränserna för hur det förfarande ska se ut som bestämmelsen är tillämplig på finner domstolen att den är tillämplig på kostnader i samtliga förfaranden som omfattas av direktivets tillämpningsområde.
- 79 I det nationella målet saknar den omständigheten att bedömningen av om det berörda beslaget var motiverat eller omotiverat väcker frågan om erkännande eller inte av en dom som meddelats i en annan medlemsstat betydelse. En sådan fråga är nämligen underordnad och ändrar inte saken.
- 80 Mot bakgrund av samtliga ovan angivna skäl ska den tredje frågan besvaras enligt följande. Artikel 14 i direktiv 2004/48 ska tolkas så, att den är tillämplig på de kostnader för förfarandet som parterna har haft i samband med en skadeståndstalan som har väckts i en medlemsstat för att erhålla ersättning till följd av ett beslag som verkställts i en annan medlemsstat – vars syfte var att förhindra ett intrång i en immateriell rättighet – när det inom ramen för denna skadeståndstalan uppkommer en fråga om erkännande av en dom som har meddelats i denna andra medlemsstat och i vilken det fastslås att beslaget var omotiverat.

Rättegångskostnader

- 81 Eftersom förfarandet i förhållande till parterna i det nationella målet utgör ett led i beredningen av samma mål, ankommer det på den hänskjutande domstolen att besluta om rättegångskostnaderna. De kostnader för att avge yttrande till domstolen som andra än nämnda parter har haft är inte ersättningsgilla.

Mot denna bakgrund beslutar domstolen (första avdelningen) följande:

- 1) Artikel 34 led 1 i rådets förordning (EG) nr 44/2001 av den 22 december 2000 om domstols behörighet och om erkännande och verkställighet av domar på privaträttens område ska tolkas så, att den omständigheten att en dom som har meddelats i en medlemsstat strider mot unionsrätten motiverar inte att den domen inte erkänns i en annan medlemsstat av det skälet att den strider mot grunderna för rättsordningen i sistnämnda stat, då den felaktiga rättstillämpning som åberopats inte utgör ett uppenbart åsidosättande av en rättsregel som anses vara av grundläggande betydelse i unionens rättsordning och således i rättsordningen i den medlemsstat där domen görs gällande eller ett uppenbart åsidosättande av en rättighet som erkänts som grundläggande i nämnda rättsordningar. Så är inte fallet i fråga om en felaktig tillämpning av en bestämmelse såsom artikel 5.3 i rådets direktiv 89/104/EEG av den 21 december 1988 om tillnärmningen av medlemsstaternas varumärkeslagar, i dess lydelse enligt avtalet om Europeiska ekonomiska samarbetsområdet av den 2 maj 1992.

När domstolen i den stat där domen görs gällande kontrollerar huruvida det föreligger ett uppenbart åsidosättande av grunderna för rättsordningen i den staten, ska den beakta att enskilda måste använda samtliga tillgängliga rättsmedel i ursprungsmedlemsstaten för att på förhand förhindra ett sådant åsidosättande, såvida inte särskilda omständigheter gör det alltför svårt eller omöjligt att använda rättsmedlen i den medlemsstaten.

- 2) Artikel 14 i Europaparlamentets och rådets direktiv 2004/48/EG av den 29 april 2004 om säkerställande av skyddet för immateriella rättigheter ska tolkas så, att den är tillämplig på de kostnader för förfarandet som parterna har haft i samband med en skadeståndstalan som har väckts i en medlemsstat för att erhålla ersättning till följd av ett beslag som verkställts i en annan medlemsstat – vars syfte var att förhindra ett intrång i en immateriell rättighet – när det inom ramen för denna skadeståndstalan uppkommer en fråga om erkännande av en dom som har meddelats i denna andra medlemsstat och i vilken det fastslås att beslaget var omotiverat.

Underskrifter